

Școala Națională de Studii Politice și Administrative

Universitatea Națională de Studii Politice și Administrative

Școala Doctorală SNSPA

Științe Politice

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

Suveranitatea digitală europeană:
Schimbarea ideologică în politica industrială a UE în
contextul concurenței strategice

Coordonatoare științifică: Prof. univ. dr. Miruna Butnaru-Troncotă

Doctorandă: Cosmina Moghior

București, 2025

Cuprinsul tezei

Table of Contents.....	v
<i>List of Tables.....</i>	<i>viii</i>
<i>List of Figures.....</i>	<i>ix</i>
<i>INTRODUCTION.....</i>	<i>10</i>
Political Context.....	10
Research Context.....	12
Research Gap.....	18
Research Question and Objectives.....	23
Research Argument.....	25
Motivation to Pursue this Research Agenda.....	25
Thesis Roadmap.....	26
<i>1. DIGITAL SOVEREIGNTY IN CONTEXT: THEORETICAL FOUNDATIONS AND EVOLVING DYNAMICS OF EU GOVERNANCE.....</i>	<i>32</i>
1. The Meaning of EU Digital Sovereignty: From Traditional to Post-Traditional Approach of the Concept.....	34
1.1. Sovereignty: A Long History of Contestation.....	35
1.2. Traditional Sovereignty Principles Extended in the Digital Realm.....	40
1.3. Post-Traditional Approach to Digital Sovereignty.....	50
1.4. The Practical Functions of EU Digital Sovereignty Discourse.....	56
1.4.1. Performative: Shaping Sociotechnical Imaginaries.....	57
1.4.2. Normative: the trio democratic relationship state – citizen – corporations.....	59
2. International Relations Dynamics After the Trump’s First Election (2017): “Strategic Competition” and the “New Cold War”.....	63
2.1. The Concept of Strategic Competition.....	64
2.2. Realist and Liberal Perspectives on the “New Cold War”.....	67
3. Ideational Dynamics in the EU Industrial Policy.....	73
3.1. Keynesianism (Post-Second World War – 1980s).....	74
3.2. Neoliberalism.....	76
3.3. The New EU Industrial Policy: A Shift Towards State Interventionism.....	78
4. Perspectives on EU Actorness in the Digital Age.....	81
4.1. The Contested Role of Supranational Institutions (Liberal Intergovernmentalism). 81	

4.2. The Imperative for EU-Level Action (Neo-functionalism).....	86
4.3. A New Model to Explain EU Governance (discursive institutionalism).....	90
4.4. EU Actorness in the Decade of the “Polycrisis”.....	96
4.4.1. Intergovernmentalism.....	97
4.4.2. Supranationalism.....	98
4.4.3. The Role of Politicisation in EU Policymaking.....	102
5. Theoretical Framework for Understanding the Role of Digital Sovereignty Rhetoric in the EU Crisis Policymaking.....	104
Conclusions.....	110
<i>II. METHODOLOGY.....</i>	<i>114</i>
1. Research Design.....	115
1.1. Research Questions and Theoretical Framework.....	115
1.2. Period of Analysis.....	118
1.3. Actors.....	118
1.4. Interpretive Approach and Abductive Reasoning.....	120
2. Data Collection.....	123
2.1. Official Documents.....	123
2.2. Research Interviews.....	125
3. Data Analysis Approach.....	130
3.1. Discursive Institutionalism.....	130
3.2. Data Analysis and Validation.....	134
4. Reflexivity and Researcher’s Positionality.....	135
5. Limitations of the Methodology.....	137
<i>III. INTERNATIONAL GEOPOLITICS AND THE IMPACT ON EU.....</i>	<i>139</i>
1. The Shifts in the International Geopolitical Context After 2010: Deglobalisation, Confrontation, and the Role of Technology.....	139
1.1. Evolving Dynamics of Globalisation.....	140
1.1.2. The Symptomatic Decline of the Liberal International Order.....	141
1.1.3. The Deglobalisation Trend.....	143
1.1.4. Counterarguments to Deglobalisation.....	146
1.2. Factors Fuelling the Geopolitical Tensions Between the US and China.....	149
1.3. China’s Rise: An Economic and Security Challenge.....	156
1.4. Technology as the “Battleground” for Geopolitical Tensions.....	162
1.4.1. The Global AI “Arms Race”.....	163

1.4.2. Competition over Semiconductor Manufacturing and Supply Chain Dominance.....	166
1.4.3. The 5G Rollout and its Geopolitical Implications.....	172
Conclusions.....	177
2. The Emergence of EU Digital Sovereignty in the Context of Geopolitical Shifts.	179
2.1. Positioning the EU in a Context of Geopolitical Shifts.....	181
2.2. Digital Sovereignty Rhetoric in the EU Institutions and Member States.....	183
2.2.1. The Supranational Discourse.....	184
2.2.2. The National Governments Discourse.....	187
France.....	189
Germany.....	190
Other Member States.....	192
Conclusions.....	194
<i>IV. DYNAMICS OF EU INDUSTRIAL POLICY: HISTORY AND THE NEW PUBLIC INTERVENTIONIST APPROACH.....</i>	<i>196</i>
1. The Evolution of EU Industrial Policy Between the Aftermath of the Second World War to 2019.....	196
1.1. Post-Second World War Interventionist Policies 1945-1980.....	198
1.2. The Emergence of Non-interventionist Industrial Policy in the 1980s.....	199
1.3. Towards Lisbon Agenda 2000 and the Reinforcement of Neoliberal Industrial Policy Ideology.....	202
1.4. The Return to State Interventionism Post-2008 Financial Crisis.....	204
1.5. The Juncker Commission: the Emergence of “European Sovereignty”.....	205
1.6. A Historical Overview of the EU Industrial Policy Between the Aftermath of the Second World War to 2019.....	208
2. Policy Goals in Digital Sovereignty Discourse Shaping the New EU Industrial Policy After 2019.....	212
2.1. Competitiveness.....	213
2.2. Resilience.....	218
2.2.1. Supply Chain Security.....	218
2.2.2. Security of Critical Infrastructure.....	221
2.2.3. Capability development.....	222
2.3. Values and Aspirational: Green Transition and Democratic Standards.....	227
Conclusions.....	232

3. Shifting Paradigms: Moving Beyond Neoliberal Attachments in EU Industrial Policy.....	235
3.1. The Main Factors Driving EU Industrial Policy Change.....	236
3.1.1. Geopolitical Tensions and Security Concerns.....	236
3.1.2. Economic Security and Technological Dependence.....	241
3.1.3. Policy and Institutional Changes in the EU Context.....	244
3.2. EU Actorness in a Context of Geopolitical Tensions.....	247
Conclusions.....	256
<i>V. CONCLUSIONS.....</i>	258
<i>Bibliography.....</i>	268
<i>Appendix 1: Documents.....</i>	299
<i>Appendix 2: List of Interviews.....</i>	302
<i>Appendix 3: Interview Guide.....</i>	303
<i>Appendix 4: Informed Consent Form.....</i>	304
<i>Appendix 5: Coding Scheme.....</i>	307

Contextul politic

Tensiunile geopolitice în creștere, în special în relația SUA-China, remodelează fundamental relațiile internaționale (Colibășanu 2020). Având în vedere suprapunerea crizelor din ultimul deceniu, inclusiv anexarea Crimeei în 2014, pandemia de COVID-19 din 2020 până în 2023 și războiul din Ucraina care a început în 2022, relatează o poveste despre provocările structurale din relațiile internaționale. În această nouă configurație, tehnologia joacă un rol esențial în modelarea relațiilor dintre principalii actori din relațiile internaționale.

Tensiunile dintre SUA și China au devenit una dintre caracteristicile definitorii ale relațiilor internaționale contemporane, afectând toate sectoarele, de la economic și până la militar. Tensiunile dintre SUA și China transformă sectorul tehnologic într-un loc de contestare geoeconomică. Întrucât tehnologiile critice au potențialul de a înclina dinamica puterii, acestea au fost ridicate la rangul de priorități politice de vârf la nivel mondial. Au importanță atât din motive economice, cât și militare. Pe de o parte, ele oferă promisiunea economiilor de scară, asigurând un potențial de creștere rapidă. Pe de altă parte, noile tehnologii au din ce în ce mai mult aplicații cu utilizare dublă, jucând un rol important în completarea performanței capacităților militare.

În acest context, UE încearcă să se apere de efectele negative generate de tensiunile geopolitice (Weber 2025). Setul de măsuri extraordinare este prezentat în cadrul discursului privind „suveranitatea digitală” (Adler-Nissen and Eggeling 2024). Narațiunea de politică publică formează un cadru pentru a exprima ambițiile de a modela ecosistemul digital în conformitate cu valorile și interesele sale (Csernatonî 2022). Aceasta face posibilă dezvoltarea unor mecanisme de legitimare pentru un tip de „politică de urgență” (White 2019) prin susținerea unor măsuri extraordinare bazate pe logica necesității într-un context de percepții comune ale amenințărilor (Kriesi 2025; Nicoli et al. 2024; Schimmelfennig 2024). Acțiunile unilaterale ale țărilor europene întâmpină dificultăți în obținerea eficacității din cauza complexității contextului economic și politic. Astfel, presiunile externe în creștere determină o acțiune mai intensă la nivelul UE, atât la nivel interguvernamental (Hammerschmid, Breaugh, and Rackwitz 2024), cât și la nivel supranațional (Bora and Schramm 2023; Csernatonî 2022). La o primă vedere, acțiunea colectivă pare să fie o provocare deoarece statele membre UE și instituțiile prezintă preferințe eterogene (Rone 2024). Însă, discursul suveranității digitale este instrumentat pentru a depăși această problemă.

Narațiuni de politică publică precum „suveranitatea digitală” acționează ca „magneți de coaliție”, reunind actori cu preferințe potențial divergente în sprijinul unor măsuri extraordinare ca răspuns la o percepție comună a amenințării la adresa unei identități europene unitare (Béland and Cox 2016; Seidl and Schmitz 2024). Comisia are un rol esențial în modelarea acestui discurs și în orientarea politicii UE către activism și pragmatism. Noua politică industrială a UE oferă Comisiei un rol din ce în ce mai important în abordarea provocărilor din ce în ce mai mari (Haroche 2023). Instituția supranațională acționează pentru a proteja și a promova dezvoltarea pieței unice prin sprijinirea dezvoltării tehnologice, intermedierea cooperării industriale, reinterpretarea regulamentului pentru a facilita ajutoarele de stat și abordarea concurenței și a influenței străine neloiale în UE. Departate de o tendință către federalism, noua politică industrială a UE consolidează modelul de guvernare pe mai multe niveluri printr-o mai bună clarificare a rolurilor și responsabilităților la fiecare nivel de cooperare (Di Carlo and Schmitz 2023).

Ca urmare a competiției geopolitice care se desfășoară din ce în ce mai mult în domeniul tehnologic, politica industrială a trecut în prim-planul dezbaterilor politice, inclusiv în contextul UE (Schmitz and Seidl 2023; Schneider 2023). În ultimul deceniu, marcat de o succesiune de „policrize” (Zeitlin and Nicoli 2021), politica industrială a UE s-a extins dincolo de eficiența și productivitatea pur economică, cuprinzând în prezent aspecte strategice, cum ar fi suveranitatea tehnologică și menținerea relevanței geopolitice (Aggarwal and Reddie 2020; Babić, Dixon, and Liu 2022; McNamara 2024; Wigger 2019).

UE încearcă să se protejeze de efectele negative ale relației tensionate dintre SUA și China prin măsuri de politică industrială, redefinind rolul sectorului public în modelarea piețelor și a inovării tehnologice. Eficiența industrială a trecut de la accentul pus pe competitivitatea economică pură la obiective politice, pe care unii cercetători le califică drept „postliberale” (Barrinha and Renard 2020; Davies and Gane 2021; McNamara 2024) sau „productivism” (Rodrik 2023). Această schimbare reflectă o convergență mai fundamentală între considerentele economice și de securitate (în special militare), în care capacitatea de a controla tehnologiile critice (capacitatea de producție, securitatea lanțului de aprovizionare și absența ingerințelor externe) a devenit o chestiune strategică pentru guverne (Haroche 2023).

Contextul academic

Dezbaterile politice privind suveranitatea digitală au atras, de asemenea, atenția comunității academice, care a încercat să înțeleagă originile, semnificația și implicațiile conceptului, în special în contextul guvernantei și al elaborării politicilor UE (Adler-Nissen and Eggeling 2024; Barrinha and Christou 2022; Couture and Toupin 2019; Pohle, Nanni, and Santaniello 2024). Cercetătorii au fost preocupați de explorarea originilor suveranității digitale în procesul de elaborare a politicilor UE, examinând modul în care aceasta a evoluat ca reacție la dezvoltarea tehnologică și la schimbările geopolitice (Haroche 2023; Miller 2022; Monsees and Lambach 2022; Seidl and Schmitz 2024). Deși conceptul a existat în domeniul politic timp de decenii în diferite regiuni din întreaga lume (Couture and Toupin 2019), „suveranitatea digitală” a fost adoptată în contextul politicii UE doar recent, ca reacție la presiunile externe tot mai mari. Conceptul a atras atenția cercetătorilor ca reacție la „discuția” din ce în ce mai intensă din mediul politic.

Cercetătorii au încercat să stabilească o înțelegere ontologică a suveranității digitale. Ei au etichetat în mod repetat conceptul ca fiind „ambiguu” (Palladino 2023) sau „buzzword” (Bellanova, Carrapico, and Duez 2022). Majoritatea cercetărilor recente s-au axat pe discursuri și măsuri de politică în diferite regiuni și țări europene. Uniunea Europeană și statele sale membre au făcut obiectul unui interes științific semnificativ (Adler-Nissen and Eggeling 2024; Carver 2024; Floridi 2020; Monsees and Lambach 2022; Pizzul and Veneziano 2024). Principalul motiv al acestei atenții este utilizarea proeminentă a conceptului în discursurile politice, în special flexibilitatea utilizării sale în practică (Pohle et al. 2024).

Lacune în materie de cercetare

În pofida acestei atenții crescânde de a deconstrui sensul conceptului, există încă lacune în înțelegerea terminologiei privind suveranitatea digitală (Perarnaud and Rossi 2024; Roberts 2024). Ambiguitatea sa inherentă și politizarea tot mai mare a politicilor digitale continuă să sporească complexitatea acestei narațiuni. Iar cu fiecare studiu care deconstruiește profunzimea conceptuală, ies la iveală tot mai multe enigme odată cu extinderea conceptuală, în special în contextul politicilor UE (Barrinha and Christou 2022; Broeders, Cristiano, and Kaminska 2023).

O mare parte a literaturii de specialitate privind suveranitatea digitală este preocupată de efectele suveranității digitale și de modelarea schimbării politicilor și a reformei instituționale în UE. Julia Carver (2024) a identificat mai mulți factori care ar putea modela evoluția discursului privind suveranitatea digitală în UE, inclusiv presiunile geopolitice, schimbările în ceea ce privește adecvarea guvernancei UE la contextul redefinit, legitimitatea și ambițiile personale ale liderilor politici (Carver 2024). Carver a sugerat că cercetările viitoare ar putea testa cauzalitatea acestor factori. În timp ce discursul UE privind suveranitatea digitală promovează o idee de acțiune la nivelul UE, preferințele din întreaga UE sunt eterogene.

Având în vedere că cea mai mare parte a literaturii privind suveranitatea digitală se axează pe practica discursivă, există un consens tot mai mare cu privire la necesitatea de a clarifica dinamica care modelează dezbaterea, precum și de a poziționa importanța discursului în modelarea relațiilor în materie de guvernare digitală în UE și la nivel mondial (Pohle et al. 2024). Mai mulți cercetători sugerează necesitatea extinderii cercetării asupra potențialului de coaliție al discursului privind suveranitatea digitală (Heermann 2024; Lambach and Oppermann 2022; Perarnaud and Rossi 2024; Wenzelburger and König 2024).

Conceptul de „suveranitate digitală” este un proces sau o practică discursivă care oferă factorilor de decizie din UE cadrul necesar pentru a modela viziunile asupra lumii. Astfel, mai multe cercetări ar trebui să acorde atenție dimensiunii normative a suveranității digitale, depășind conceptele tradiționale de guvernare (Coman, Crespy, and Schmidt 2020; Fabbrini 2024). Retorica privind suveranitatea digitală reflectă o trecere de la concepția de monopol asupra puterii coercitive la noțiunea de guvernare (Fabbrini 2024; Frunzeti and Achimescu 2019). Acest lucru ridică semne de întrebare cu privire la efectele pe termen lung ale acestui discurs, în special cu privire la rolul Comisiei în modelarea schimbării politicilor și a reformei instituționale (McNamara 2024).

Dezvoltarea tehnologică și relațiile geopolitice în schimbare aduc schimbări privind noțiunea de „suveranitate națională”. Provocările din ce în ce mai mari creează un „decalaj de suveranitate”¹ (Kello 2017) sau „jocuri de suveranitate” (Adler-Nissen and Gammeltoft-Hansen 2008). Este necesar să se exploreze în continuare modalitățile prin care actorii statali și nestatali interacționează în cadrul unor noi angajamente de cooperare și competitive (Costea 2023; Srivastava and Bullock 2024).

Având în vedere suprapunerea crizelor din deceniul precedent, există întrebări cu privire la modul în care acestea au produs schimbări de politică și reforme instituționale în

¹ „sovereignty gap”

UE (Börzel 2023; Bulmer and Joseph 2016; Coman et al. 2020; Kriesi 2025). Mai precis, există întrebări cu privire la sursa presiunilor pentru schimbare, fie de la nivel național, fie, mai degrabă, ca urmare a procesului de lobby la nivelul UE (Heermann 2024; Schramm, Krotz, and De Witte 2022). Julia Rone (2024) a propus extinderea cercetării asupra procesului de formare a preferințelor. Această cercetare trebuie să analizeze dinamica puterii în procesul de elaborare a politicilor UE în peisajul de securitate în schimbare (Bora and Schramm 2023). Aceasta subliniază, de asemenea, necesitatea de a înțelege dinamica noilor procese de creare a pieței și impactul lor asupra integrării europene (Seidl and Schmitz 2024).

Noua politică industrială a UE a făcut obiectul multor articole de cercetare recente, care au investigat trecerea conceptuală către o politică „post-neoliberală” (Davies and Gane 2021; McNamara 2024; Seidl and Schmitz 2024; Wigger 2019). Kathleen R. McNamara (2024) a publicat un articol care prezintă diverse abordări pentru viitoarele căi de cercetare privind noua politică industrială a UE, inclusiv elaborarea politicilor UE odată cu renunțarea la atașamentele neoliberale, politizarea, legitimarea democratică și abordarea schimbărilor geopolitice. Această temă a post-neoliberalismului în contextul European reprezintă o temă pe atât de interesantă din punct de vedere academic, cât și o presuposiție curajoasă. Astfel, sunt necesare cercetări suplimentare cu privire la această evoluție conceptuală, inclusiv prin abordarea efectului acestei treceri asupra identității externe a UE (Bauerle Danzman and Meunier 2024; Farrell and Newman 2021).

Plan de cercetare

Această teză își propune să clarifice rolul discursului privind suveranitatea digitală în procesul de elaborare a politicilor UE în contextul provocărilor geopolitice tot mai mari. Mai precis, aceasta urmărește să răspundă la următoarea întrebare de cercetare: Cum au influențat normele și identitățile europene în evoluție abordarea Comisiei Europene privind schimbările politicii industriale a UE și reforma instituțională ca răspuns la dinamica geopolitică în schimbare în perioada 2014-2024?

Întrebările secundare de cercetare sunt următoarele:

- Care a fost rolul discursului privind suveranitatea digitală în trecerea politicii industriale a UE de la o orientare normativă la una geopolitică?
- Ce actor a avut cea mai mare influență în conturarea agendei politicii industriale a UE în domeniul digital?

Pe măsură ce discursul suveranității digitale modelează imaginariile ideatice ale unui viitor dezirat, această teză oferă o atenție mai profundă normelor și identităților colective în schimbare din cadrul UE. Retorica suveranității digitale conturează o nouă idee a identității UE, trecând de la o autoritate normativă de reglementare a pieței la un actor geopolitic strategic. Această schimbare discursivă sugerează transformări mai profunde în structura instituțională și orientarea normativă a UE. În centrul acestui fenomen se află rolul presiunilor externe, în special tensiunile geopolitice tot mai mari dintre SUA și China, despre care această teză demonstrează că se numără printre cei mai importanți factori ai integrării în UE în ultimii cinci ani.

Această teză contribuie la dezbaterile din cadrul studiilor de integrare europeană privind rolul în continuă evoluție al Comisiei în procesul de elaborare a politicilor, schimbările valorilor conceptuale care formează noua politică industrială a UE (Haroche 2023; McNamara 2024; Monsees and Lambach 2022; Seidl and Schmitz 2024; Wenzelburger and König 2024). De asemenea, se bazează pe dezbateri constructiviste pentru a înțelege modul în care ideile, normele și identitățile modelează schimbarea politicilor și reforma instituțională (Barrinha and Christou 2022; Béland and Cox 2016; Bellanova et al. 2022; Csernaton 2022; Martins and Mawdsley 2021; Schmidt 2010). În plus, analiza se bazează pe teza integrării UE în perioade de criză (Kriesi 2025; Schimmelfennig 2024). Analiza se bazează pe ipoteza că discursul privind suveranitatea digitală este răspunsul UE la percepția tot mai mare a amenințărilor dintr-un mediu internațional incert, în special în timpul primei Comisii von der Leyen (2019-2024). Această teză răspunde lacunelor de cercetare privind procesul de legitimare a măsurilor intervenționiste de politică industrială a UE din abordarea „politicii de ultimă instanță” (White 2019).

Tabel 1 Prezentare generală a proiectului de cercetare

Componenta cercetării	Descriere
Întrebări de cercetare	Întrebarea principală de cercetare: Cum au influențat normele și identitățile europene în evoluție abordarea Comisiei Europene privind schimbările politicii industriale a UE și reforma instituțională ca răspuns la dinamica geopolitică în schimbare între 2014 și 2024? Întrebările secundare de cercetare: - Care a fost rolul discursului privind suveranitatea digitală în trecerea politicii industriale a UE de la o orientare normativă la una geopolitică? - Ce actor a avut cea mai mare influență în conturarea agendei politicii industriale a UE în domeniul digital?

Ipoteze	• Convergența crizelor din ultimul deceniu a impus mai multe acțiuni la nivelul UE bazate pe logica eficienței. Delegarea progresivă a sarcinilor la nivel supranațional pentru a aborda provocările individuale are efecte cumulative și stabilește precedente pentru delegarea în continuare a autorității. • Suveranitatea digitală are calitatea de „capcană retorică”, facilitând consensul și formarea de coaliții. Narațiunea formează un sentiment de identitate colectivă sub amenințarea presiunilor existențiale, delegitimând politica partizană. Acest lucru explică agregarea preferințelor pe teme sensibile, cum ar fi politica industrială. • Lipsa standardizării conceptuale a retoricii privind suveranitatea digitală reflectă o decizie politică deliberată care permite publicului să interpreteze discursul și să își proiecteze interesele. • Tensiunile geopolitice în creștere dintre SUA și China se numără printre cei mai importanți factori care au schimbat identitatea UE de la un set de norme la un actor geopolitic. • Recurgerea la utilizarea ca armă a dependențelor ca practică frecventă în războiul comercial dintre SUA și China (după 2018) a făcut ca politica industrială a UE să fie mai asertivă, legitimând o intervenție mai mare a statului în modelarea pieței.
Cadrul teoretic	Instituționalismul discursiv; Neofuncționalism
Studiu de caz	Politica industrială a UE în domeniul tehnologiilor critice (inteligenta artificială, semiconductorii și 5G)
Intervalul de timp	2014-2024
Date	Documente oficiale ale UE; Interviuuri cu experți în materie de politici
Metode de cercetare	Abordare interpretativă și raționament abductiv; Analiza calitativă a documentelor și analiza calitativă a discursului; Instituționalism discursiv: analiza rețelei discursului (discourse network analysis)

(Sursa: Elaborarea autorului)

Tabel 2 Cadrul teoretic

Componentă teoretică	Alegerea teoretică de a explica procesul de elaborare a politicilor UE	Indicatori
Cadrul analitic	Instituționalism discursiv; Neofuncționalism	Instituționalismul discursiv: modul în care Comisia construiește, comunică și legitimează ideile de politică Neofuncționalismul: modul în care acordurile instituționale, deciziile de politică și răspunsurile la situații de criză din trecut modelează dezvoltarea politicilor privind suveranitatea digitală (continuitatea și schimbarea politicilor)
Obiectul empiric de studiu	Comisia Europeană	Cum își legitimează Comisia rolul în modelarea suveranității digitale Dinamica procesului de elaborare a politicilor între Comisie și statele membre, precum și legitimitatea Comisiei în rolul de

		coordonator s-au reflectat în alinierea preferințelor statelor membre.
Argumentul teoretic	În control prin idei dominante, deliberare și mijloace instituționale	Principiile suveranității digitale reflectate în comunicări și transformarea ideilor de-a lungul timpului, reflectând perspectivele predominante. Rolul ideilor în impulsionarea schimbării politicilor și a integrării în UE. Implică utilizarea atât a indicatorilor cuantificabili, cât și a celor necuantificabili.
Bazele puterii	Ideație (simbolică) și instituțională (pragmatică)	Utilizarea strategică a discursului și a competențelor legislative ale Comisiei pentru a-și extinde competențele.
Elaborarea politicilor UE în situații de criză (2014-2024)	Politicizarea și politica de urgență (“emergency politics”)	Discursurile de urgență și capcana retorică („rhetorical entrapment”) conduc la integrarea bazată pe necesitatea și logica eficienței. Utilizarea strategică a mecanismelor pozitive de politicizare (alinieri ideologică și identitară), stimularea integrării și asigurarea legitimității procesului de elaborare a politicilor UE.

(Sursa: Elaborarea autorului)

Contribuții academice

Această teză aduce mai multe contribuții la literatura de specialitate. În primul rând, adoptarea de către UE a unei strategii privind autonomia este un răspuns la efectele negative ale dependențelor sale tot mai mari de tehnologiile strategice. Trecerea la autonomie reflectă o poziție defensivă și încercarea proactivă de a recupera controlul asupra tehnologiei (Csernatoni 2022; Fratini 2024; Haroche 2024). Această dependență nu reflectă doar preocupările economice. Dependența critică și vulnerabilitatea la perturbările lanțului de aprovizionare inhibă, de asemenea, capacitatea UE de a acționa în mod independent în contextul contestării relațiilor internaționale și al militarizării dependențelor (Aggarwal and Reddie 2020; Farrell and Newman 2021). Ca atare, tehnologiile critice reprezintă un exemplu viu de convergență între aspectele economice și cele militare (Bega 2023; Munteanu 2024). Trecerea la o politică industrială mai asertivă reflectă o schimbare de idei mai profundă în procesul de elaborare a politicilor UE. Blocul trece de la atașamentele sale neoliberales tradiționale la un model mai pragmatic care sporește intervenția statului în modelarea pieței pe baza logicii necesității de a asigura reziliența pe termen lung (Davies and Gane 2021; McNamara 2024; Wigger 2019). Ca atare, noua strategie nu se referă la izolaționism sau protecționism. În schimb, este vorba despre stabilirea condițiilor de interdependență, pe termenii UE (Lavery 2024; Pickel 2022).

În al doilea rând, această teză examinează fenomenul „suveranității digitale” pe măsură ce se desfășoară în practică. Conceptul contestă încadrarea tradițională a „suveranității” înrădăcinată în monopolul statului asupra puterii coercitive. Suveranitatea digitală reprezintă o reconceptualizare a ideii tradiționale „suverane”, îndreptându-se către o abordare bazată pe

guvernanță, axată pe reglementare și pe asigurarea respectării politicilor (Carstensen and Schmidt 2024; Dehousse 2016; Fabbrini 2024). În loc să intre în conflict cu ideile de suveranitate națională a statelor membre ale UE, modelul de guvernanță din cadrul suveranității digitale dezvăluie un cadru complementar și stratificat. Ca atare, suveranitatea digitală se aliniază la concepția post-tradițională a guvernanței, care este definită de capacitatea de a modela normele, de a proteja valorile și interesele într-un peisaj digital care se dezvoltă rapid, mai degrabă decât de controlul exclusiv al unui suveran. Confuzia inerentă a conceptului de suveranitate digitală este o caracteristică care legitimează autoritatea în era digitală, permițând audienței să își proiecteze așteptările și interesele, contribuind involuntar la un cadru incomplet de idei (Pascu and Chiriac 2021; Winkler 2023). Abordând suveranitatea din această perspectivă, teza reconciliază ambiguitatea conceptuală din jurul conceptului de suveranitate digitală. Confuzia sa inerentă este o caracteristică care legitimează autoritatea în era digitală, permițând diferiților actori să își proiecteze așteptările și interesele, contribuind involuntar la un cadru incomplet de idei.

În al treilea rând, adoptarea discursului privind suveranitatea digitală are implicații profunde, modelând abordarea UE în materie de guvernanță internă și afaceri externe. Declararea și instituționalizarea practicilor în domeniul suveranității digitale au consecințe pe termen lung, în special în ceea ce privește adoptarea identității unui lider în angajamentele geopolitice (Haroche 2023). Aceasta marchează o schimbare de identitate de la un creator de norme la un actor geopolitic care urmărește să afirme această poziție de lider tehnologic mondial. De asemenea, își propune să devină o referință internațională pentru un model etic de guvernanță tehnologică, bazat pe drepturile fundamentale ale omului și pe principiile democratice. Prin urmare, acest studiu arată că retorica privind suveranitatea digitală nu se referă doar la înțelegerea rolului UE ca formator de norme. Aceasta implică, de asemenea, o schimbare a dinamicii guvernanței și puterii într-un context reînnoit de contestare și perturbare tehnologică.

În al patrulea rând, această teză arată o tendință spre supranaționalism în contexte de criză. În plus, competențele Comisiei de stabilire a agendei au permis modelarea discursului, reușind să își extindă rolul în furnizarea unui răspuns la provocările din ce în ce mai mari. Statele membre au încredințat instituțiile supranaționale din mai multe motive, inclusiv capacitatea acestora de a asigura angajamente politice pe termen lung și ponderea geopolitică a unui răspuns coordonat al UE. În loc să se angajeze pur și simplu într-o încercare de a-și extinde propria putere, Comisia abordează în mod strategic crizele prin stabilirea de precedente. Aceasta sporește eficiența prin soluționarea problemelor de acțiune colectivă, ceea

ce îi sporește legitimitatea în calitate de coordonator de încredere pentru acțiunea la nivelul UE (Dehousse 2016; Epstein and Rhodes 2016).

Acest lucru este, de asemenea, legat de o altă contribuție adusă de această teză privind studiul agregării preferințelor în perioade de criză (Kriesi 2025; Zeitlin and Nicoli 2021). Presiunile externe și capcana retorică a suveranității digitale au facilitat consensul și formarea de coaliții (Béland and Cox 2016). Statele membre au recunoscut că utilizarea coordonării prin intermediul Comisiei, chiar și atunci când preferințele sunt agregate imperfect, are un impact mai puternic în atingerea obiectivelor strategice (Grande et al. 2016; Juncos and Vanhoonacker 2024).

În cele din urmă, această teză reconciliază contradicțiile inerente discursului UE, care îmbină apelurile la autonomie și multilateralism (Balfour and Ülgen 2024; Grabbe and Zettelmeyer 2025). Aceasta arată că acțiunea UE împotriva tensiunilor internaționale în creștere este justificată de imperativele de securitate, menținând în același timp deschise cadrele de cooperare care au caracterizat în mod tradițional rolul UE în guvernanța globală, în cazul în care interesele au permis acest lucru.

Foaia de parcurs a tezei

Această teză este structurată după cum urmează. **Prima parte** pregătește contextul printr-o analiză critică a literaturii privind suveranitatea digitală și a utilizărilor sale practice în contexte de criză și competiție strategică între 2014 și 2024. **Primul capitol** prezintă genealogia conceptului în contextul tensiunilor geopolitice emergente și definește aplicarea acestuia în contextul elaborării politicilor UE. Aceasta urmărește să structureze sensurile termenului „suveranitate digitală”, așa cum este utilizat în anumite contexte ale politicilor UE, pentru a sprijini procesul de identificare a acestui act discursiv în analiza subsecventă. Începe cu o prezentare a conceptului tradițional de suveranitate și a contestabilității sale, analizând principiile de bază care stau la baza acestei idei. Scopul acestei analize este de a înțelege mai târziu extinderea suveranității tradiționale în contextul digital. Susțin că este dificil de explicat fenomenul suveranității digitale din perspectiva teoriilor clasice privind suveranitatea. În timp ce unii cercetători au încercat să forțeze o definiție a rolului statului în acest nou context, realitățile tehnologice complică acest demers. Din acest motiv, susțin că abordarea post-tradițională ar putea ține seama de principalele aspecte ale noțiunii de „suveranitate digitală”. Această înțelegere contextualizează autoritatea statului într-un context mai larg și mai complex,

marcat de un „decalaj de suveranitate”, în care statul își împarte din ce în ce mai mult prerogativele de bază cu întreprinderile private. În contextul UE, discursul privind suveranitatea digitală are două funcții principale. Pe de o parte, natura performativă a conceptului legitimează sectorul public să ia măsuri politice și legislative proactive (sau chiar intervenționiste) în domeniul digital pentru a aborda provocările percepute. Pe de altă parte, rolul normativ al discursului este de a modela semnificații în domeniul digital prin proiectarea unor identități idealizate și a unor construcții instituționale care respectă anumite standarde morale.

Al doilea capitol deconstruiește dinamica relațiilor internaționale printr-o analiză critică a interpretărilor științifice ale conceptului „confruntării strategice” și dezbaterilor emergente privind „noul război rece”. Capitolul prezintă aceste discursuri geopolitice pentru a sprijini analiza ulterioară privind contextualizarea apariției și rolul suveranității digitale. În special, analiza dinamicii relațiilor internaționale va oferi o bază pentru a înțelege modul în care discursul conflictual dintre SUA și China în perioada 2014-2024, precum și tensiunile tot mai mari la nivel mondial modelează identitatea și percepția în continuă evoluție a UE cu privire la amenințările externe. O imagine de ansamblu mai clară a factorilor structurali care stau la baza contextului internațional va facilita înțelegerea factorilor care au favorizat apariția discursului suveranității digitale și a mecanismelor care i-au modelat semnificațiile.

Al treilea capitol explorează dinamica conceptuală a politicii industriale a UE. Această prezentare va servi la analiza istorică din capitolele de analiză privind politica industrială a UE. Acesta clarifică dinamica conceptuală care stă la baza guvernancei economice a UE. Principalele valori ideatice care sunt dezvoltate în acest capitol sunt keynesianismul, neoliberalismul și post-neoliberalismul. În loc să se angajeze într-o discuție despre ideologia economică, capitolul își propune să definească interpretările pe care le voi folosi pe parcursul tezei. Obiectivul este de a oferi o înțelegere nuanțată a fazelor de evoluție ale UE și de a demonstra caracterul unic al noii politici industriale UE.

Al patrulea capitol se referă la principalele teorii ale integrării europene pentru a identifica o abordare teoretică care să explice rolul discursului privind suveranitatea digitală în schimbarea politicilor UE și în reforma instituțională. Neofuncționalismul și interguvernamentalismul liberal oferă perspective specifice asupra modului în care discursul se traduce în schimbări politice concrete, concentrându-se asupra mecanismelor schimbării și distribuției puterii între actori. În timp ce neofuncționalismul explică rolul discursului privind suveranitatea digitală în ceea ce privește presiunile instituționale de a adopta o acțiune colectivă la provocările tot mai mari, interguvernamentalismul liberal postulează că adoptarea cadrului

privind suveranitatea digitală este rezultatul unui proces deliberativ care a modelat rezultatele pe baza intereselor strategice. Instituționalismul discursiv oferă o a treia abordare a înțelegerii integrării europene, care depășește relația diadică dintre supranațional și interguvernamental în înțelegerea guvernancei UE. Aceasta explică modul în care suveranitatea digitală este încadrată de factorii de decizie politică, legitimată prin dezbateri publice și instituționalizată în structuri organizatorice și legislative. În cele din urmă, acest capitol prezintă cadrul teoretic pentru înțelegerea rolului de actor al UE într-un context de criză. Aici îmi prezint ipoteza că „policriza” este un catalizator pentru centralizarea guvernancei UE.

Capitolul final din prima parte a tezei rezumă alegerile mele teoretice pe care le folosesc în analiză. Susțin că teoriile clasice tind să accentueze prea mult lupta pentru putere, în timp ce cadrele contemporane, cum ar fi explicația instituționalismului discursiv al lui Schmidt privind puterea și deliberarea ideatică, nu au o suficientă profunzime analitică. Înțelegerea rolului retoricii suveranității digitale în procesul de elaborare a politicilor UE necesită o abordare teoretică care să permită captarea complexității fenomenului. Am ales instituționalismul discursiv pentru a identifica evoluția ideatică în UE care modelează abordarea sa în materie de politică industrială. În plus, am ales, de asemenea, să adopt cadrul neofuncționalist pentru a demonstra rolul acestui discurs în stimularea mai multor acțiuni la nivelul UE, inclusiv prin extinderea competențelor supranaționale.

A doua parte prezintă abordarea metodologică utilizată în această teză. Am dezvoltat argumentele pentru alegerea setului de instrumente metodologice specifice pentru întrebarea de cercetare. Capitolul privind proiectarea cercetării prezintă principalele opțiuni care vor ghida analiza. Începe cu deconstrucția întrebării principale de cercetare și prezintă raționamentul pentru alegerea cadrului teoretic. Perioada de analiză se află în cadrul Comisiei Jean-Claude Junker și al primei Comisii Ursula von der Leyen (2014-2024). Am ales să axez analiza pe această perioadă, deoarece este marcată de o așa-numită „policriză”, care creează condițiile pentru elaborarea „politicilor de criză”. Întrucât susțin că discursul privind suveranitatea digitală este o dezbateră care gravitează în jurul supranaționalismului, am ales Comisia ca actor principal în centrul analizei. Înțelegerea impactului discursului privind suveranitatea digitală în procesul de elaborare a politicilor UE necesită o abordare interpretativă în cadrul analizei. Mai mult, pe măsură ce experiența mea de cercetare a demonstrat dificultatea adoptării unei logici de raționament interpretativ liniar, am ales un raționament abductiv, trecând constant de la teorie la date empirice.

Pe baza unui set de ipoteze dezvoltate în procesul de revizuire a literaturii de specialitate, am elaborat o strategie de colectare a datelor pentru a susține analiza interpretativă.

Această teză se bazează pe date din documente oficiale UE și interviuri cu experți în politici europene. Pentru a analiza datele, am folosit metodologia instituționalismului discursiv pentru a face diferența între conținutul de fond și dimensiunile interactive ale discursului (Schmidt 2010). De asemenea, am utilizat analiza rețelei de discursuri (discourse network analysis) pentru a urmări schimbările politicii industriale a UE și reforma instituțională și pentru a sprijini analiza agenției în acest proces. Combinarea acestor două abordări analitice permite măsurarea impactului ideatic și instituțional al suveranității digitale.

A treia parte a acestei teze explorează tensiunile geopolitice dintre SUA și China, conducând la o politică industrială mai asertivă în UE. Scopul **primului capitol** este de a prezenta perspectivele dominante asupra relației SUA-China între 2014 și 2024, cu accent pe sectorul tehnologic. Pentru a avea o contextualizare bună pentru analiza din capitolele următoare, această analiză prezintă atât perspectivele academice, cât și cele politice cu privire la acest fenomen. Deși cadrul analitic al acestei teze se bazează pe constructivism, examinarea contextului internațional dintr-o perspectivă realistă ajută la contextualizarea apariției discursului suveranității digitale în UE. Această abordare combinată a permis o înțelegere complexă a contextului internațional din ultimul deceniu prin prezentarea unor perspective complementare din gândirea realistă și constructivistă. Aceasta permite o înțelegere mai nuanțată prin clarificarea contextului material în care se desfășoară transformările ideatice.

Al doilea capitol al acestei părți analizează mai în detaliu efectele politice ale schimbărilor geopolitice asupra politicii și structurii instituționale a UE. Acesta explorează apariția discursului privind suveranitatea digitală în contextul internațional mai larg. În acest capitol, analizez discursurile factorilor de decizie ai UE de la nivelul UE și de la nivel național privind suveranitatea digitală pentru a clarifica obiectivele și mijloacele de realizare a ambițiilor geopolitice UE. Arăt că discursul privind suveranitatea digitală are o putere retorică de capcane care generează consens și formarea de coaliții, inclusiv pe probleme de preferințe eterogene.

Partea finală a acestei teze explorează dinamica politicii industriale a UE din punct de vedere al discursului politic. Acesta începe cu un **prim capitol** care urmărește evoluția conceptuală a politicii industriale a UE din perioada de după cel de Al Doilea Război Mondial până la Comisia Juncker (2014-2019). Analiza arată că Europa a trecut anterior prin două faze conceptuale ale politicii industriale. Primul a fost inspirat de convingerile keynesiene ale intervențiilor publice pentru obiectivele de sociale și de creștere economică. Anii 1980 au reprezentat o schimbare de paradigmă prin adoptarea principiilor neolibérale înrădăcinate în ideile pieței libere și ale concurenței. Capitolul concluzionează că discursul lui Juncker din

2018 privind starea Uniunii a marcat un punct de cotitură în politica industrială a UE, în special în ceea ce privește declarațiile politice și angajamentele sectorului public privind dezvoltarea industrială a tehnologiilor strategice.

Al doilea capitol urmărește obiectivele de politică din noua politică industrială a UE după discursul lui Juncker. Discursul privind suveranitatea digitală reflectă o transformare a politicii industriale a UE. Cele trei principii principale pe care se bazează noua politică industrială a UE sunt ambițiile în materie de competitivitate tehnologică, reziliență și obiective aspiraționale (political verde și valori democratice). Scopul acestei analize este de a demonstra rolul discursului privind suveranitatea digitală în conturarea noii politici industriale a UE.

Capitolul final al acestei teze rezumă schimbările în politica industrială a UE în timpul primei Comisii von der Leyen (2019-2024), marcată de presiuni geopolitice în creștere. Scopul analizei este de a arăta modul în care încadrarea amenințărilor și a vulnerabilităților în discursul privind suveranitatea digitală promovează un mediu fertil pentru „politica de ultimă instanță”, legitimând schimbările instituționale și de politică. Acestea conduc la consolidarea unei identități unitare a UE capabile să formuleze soluții eficiente. Capitolul demonstrează că aspectele legate de securitate au generat sprijin pentru acțiunea la nivelul UE, inclusiv delegarea de sarcini către instituțiile supranaționale.

Bibliografie

1. Adler-Nissen, Rebecca, and Kristin Anabel Eggeling. 2024. 'The Discursive Struggle for Digital Sovereignty: Security, Economy, Rights and the Cloud Project Gaia-X'. *JCMS: Journal of Common Market Studies* jcms.13594. doi: 10.1111/jcms.13594.
2. Adler-Nissen, Rebecca, and Thomas Gammeltoft-Hansen, eds. 2008. *Sovereignty Games: Instrumentalizing State Sovereignty in Europe and Beyond*. 1st ed. New York: Palgrave Macmillan.
3. Aggarwal, Vinod K., and Andrew W. Reddie. 2020. 'New Economic Statecraft: Industrial Policy in an Era of Strategic Competition'. *Issues & Studies* 56(02). doi: 10.1142/S1013251120400068.
4. Babić, Milan, Adam D. Dixon, and Imogen T. Liu, eds. 2022. *The Political Economy of Geoeconomics: Europe in a Changing World*. Cham: Springer International Publishing.
5. Balfour, Rosa, and Sinan Ülgen, eds. 2024. *Geopolitics and Economic Statecraft in the European Union*. Washington, Brussels: Carnegie Endowment for International Peace.
6. Barrinha, André, and G. Christou. 2022. 'Speaking Sovereignty: The EU in the Cyber Domain'. *European Security* 31(3):356–76. doi: 10.1080/09662839.2022.2102895.
7. Barrinha, André, and Thomas Renard. 2020. 'Power and Diplomacy in the Post-Liberal Cyberspace'. *International Affairs* 96(3):749–66. doi: 10.1093/ia/iiz274.
8. Bauerle Danzman, Sarah, and Sophie Meunier. 2024. 'The EU's Geoeconomic Turn: From Policy Laggard to Institutional Innovator'. *JCMS: Journal of Common Market Studies* 62(4):1097–1115. doi: 10.1111/jcms.13599.
9. Bega, Maria. 2023. 'The New Arms Race Between China and the US: A Comparative Analysis of AI-Powered Military and Economic Pursuits'. *EUROPOLITY Continuity and Change in European Governance* 17(2). doi: 10.25019/europolity.2023.17.2.3.

10. Béland, Daniel, and Robert Henry Cox. 2016. 'Ideas as Coalition Magnets: Coalition Building, Policy Entrepreneurs, and Power Relations'. *Journal of European Public Policy* 23(3):428–45. doi: 10.1080/13501763.2015.1115533.
11. Bellanova, Rocco, Helena Carrapico, and Denis Duez. 2022. 'Digital/Sovereignty and European Security Integration: An Introduction'. *European Security* 31(3):337–55. doi: 10.1080/09662839.2022.2101887.
12. Bora, Salih Isik, and Lucas Schramm. 2023. 'Toward a More "Sovereign" Europe? Domestic, Bilateral, and European Factors to Explain France's (Growing) Influence on EU Politics, 2017–2022'. *French Politics* 21(1):3–24. doi: 10.1057/s41253-022-00203-y.
13. Börzel, Tanja A. 2023. 'European Integration and the War in Ukraine: Just Another Crisis?' *JCMS: Journal of Common Market Studies* 61(S1):14–30. doi: 10.1111/jcms.13550.
14. Broeders, Dennis, Fabio Cristiano, and Monica Kaminska. 2023. 'In Search of Digital Sovereignty and Strategic Autonomy: Normative Power Europe to the Test of Its Geopolitical Ambitions'. *JCMS: Journal of Common Market Studies* jcms.13462. doi: 10.1111/jcms.13462.
15. Bulmer, Simon, and Jonathan Joseph. 2016. 'European Integration in Crisis? Of Supranational Integration, Hegemonic Projects and Domestic Politics'. *European Journal of International Relations* 22(4):725–48. doi: 10.1177/1354066115612558.
16. Carstensen, Martin B., and Vivien A. Schmidt. 2024. 'Ideational Robustness of Economic Ideas in Action: The Case of European Union Economic Governance through a Decade of Crisis'. *Policy and Society* puae011. doi: 10.1093/polsoc/puae011.
17. Carver, Julia. 2024. 'More Bark than Bite? European Digital Sovereignty Discourse and Changes to the European Union's External Relations Policy'. *Journal of European Public Policy* 1–37. doi: 10.1080/13501763.2023.2295523.
18. Colibășanu, Antonia. 2020. *Geopolitică și geoeconomie contemporană: cum se schimbă harta lumii*. București: Tritonic.
19. Coman, Ramona, Amandine Crespy, and Vivien Schmidt, eds. 2020. *Governance and Politics in the Post-Crisis European Union*. 1st ed. Cambridge University Press.
20. Costea, Ana Maria. 2023. 'Private-Public Partnerships in Cyber Space as Deterrence Tools. The Trans-Atlantic View'. *EUROPOLITY Continuity and Change in European Governance* 17(2). doi: 10.25019/europolity.2023.17.2.4.
21. Couture, Stephane, and Sophie Toupin. 2019. 'What Does the Notion of "Sovereignty" Mean When Referring to the Digital?' *New Media & Society* 21(10):2305–22. doi: 10.1177/1461444819865984.
22. Csernatonî, Raluca. 2022. 'The EU's Hegemonic Imaginaries: From European Strategic Autonomy in Defence to Technological Sovereignty'. *European Security* 31(3):395–414. doi: 10.1080/09662839.2022.2103370.
23. Davies, William, and Nicholas Gane. 2021. 'Post-Neoliberalism? An Introduction'. *Theory, Culture & Society* 38(6):3–28. doi: 10.1177/02632764211036722.
24. Dehousse, Renaud. 2016. 'Why Has EU Macroeconomic Governance Become More Supranational?' *Journal of European Integration* 38(5):617–31. doi: 10.1080/07036337.2016.1180826.
25. Di Carlo, Donato, and Luuk Schmitz. 2023. 'Europe First? The Rise of EU Industrial Policy Promoting and Protecting the Single Market'. *Journal of European Public Policy* 1–34. doi: 10.1080/13501763.2023.2202684.
26. Epstein, Rachel A., and Martin Rhodes. 2016. 'The Political Dynamics behind Europe's New Banking Union'. *West European Politics* 39(3):415–37. doi: 10.1080/01402382.2016.1143238.
27. Fabbri, Sergio. 2024. *A Federalist Alternative for European Governance: The European Union in Hard Times*. 1st ed. Cambridge University Press.
28. Farrell, Henry, and Abraham Newman. 2021. 'Weaponized Interdependence: How Global Economic Networks Shape State Coercion'. Pp. 42–79 in *The uses and abuses of weaponized interdependence*, edited by D. W. Drezner, H. Farrell, and A. Newman. Washington: Brookings Institution Press.
29. Floridi, Luciano. 2020. 'The Fight for Digital Sovereignty: What It Is, and Why It Matters, Especially for the EU'. *Philosophy & Technology* 33(3):369–78. doi: 10.1007/s13347-020-00423-6.
30. Fratini, Samuele. 2024. 'How to Implement Digital Sovereignty? By Samuele Fratini'.
31. Frunzeti, Teodor, and Lisa-Maria Achimescu. 2019. 'Institutionalism, Neo-Institutionalism and Knowledge in International Regimes and Social Sciences'. Pp. 11–23 in *The 11th International Conference "Knowledge Management – Project, Systems and Technologies"*, edited by T. Pleșanu, C. Bodea, and D. Ghîba.
32. Grabbe, Heather, and Jeromin Zettelmeyer. 2025. 'Not yet Trump-Proof: An Evaluation of the European Commission's Emerging Policy Platform'. *Bruegel* (3).
33. Grande, Edgar, Swen Hutter, Alena Kersch, and Regina Becker. 2016. 'Framing Europe: Are Cultural-Identitarian Frames Driving Politicisation?' Pp. 181–206 in *Politicising Europe*, edited by S. Hutter, E. Grande, and H. Kriesi. Cambridge University Press.

34. Hammerschmid, Gerhard, Jessica Breauigh, and Maike Rackwitz. 2024. 'Intergovernmental Collaboration in the Context of Digital Transformation: State-of-the-Art and Theoretical Notions'. Pp. 31–51 in *Collaborating for Digital Transformation*, edited by K. Verhoest, G. Hammerschmid, L. H. Rykkja, and E. H. Klijn. Edward Elgar Publishing.
35. Haroche, Pierre. 2023. 'A "Geopolitical Commission": Supranationalism Meets Global Power Competition'. *JCMS: Journal of Common Market Studies* 61(4):970–87. doi: 10.1111/jcms.13440.
36. Haroche, Pierre. 2024. 'Goeconomic Power Europe: When Global Power Competition Drives EU Integration'. *JCMS: Journal of Common Market Studies* 62(4):938–54. doi: 10.1111/jcms.13596.
37. Heermann, Max. 2024. 'Undermining Lobbying Coalitions: The Interest Group Politics of EU Copyright Reform'. *Journal of European Public Policy* 31(8):2287–2315. doi: 10.1080/13501763.2023.2249948.
38. Juncos, Ana E., and Sophie Vanhoonacker. 2024. 'The Ideational Power of Strategic Autonomy in EU Security and External Economic Policies'. *JCMS: Journal of Common Market Studies* jcms.13597. doi: 10.1111/jcms.13597.
39. Kello, Lucas. 2017. *The Virtual Weapon and International Order*. New Haven, CT: Yale University Press.
40. Kriesi, Hanspeter. 2025. *Crisis Policymaking in the EU: The COVID-19 Crisis and the Refugee Crisis 2015-16 Compared*. 1st ed. Cambridge University Press.
41. Lambach, Daniel, and Kai Oppermann. 2022. 'Narratives of Digital Sovereignty in German Political Discourse'. *Governance*. doi: 10.1111/gove.12690.
42. Lavery, Scott. 2024. 'Rebuilding the Fortress? Europe in a Changing World Economy'. *Review of International Political Economy* 31(1):330–53. doi: 10.1080/09692290.2023.2211281.
43. Martins, Bruno Oliveira, and Jocelyn Mawdsley. 2021. 'Sociotechnical Imaginaries of EU Defence: The Past and the Future in the European Defence Fund'. *JCMS: Journal of Common Market Studies* 59(6):1458–74. doi: 10.1111/jcms.13197.
44. McNamara, Kathleen R. 2024. 'Transforming Europe? The EU's Industrial Policy and Geopolitical Turn'. *Journal of European Public Policy* 31(9):2371–96. doi: 10.1080/13501763.2023.2230247.
45. Miller, Chris. 2022. *Chip War: The Fight for the World's Most Critical Technology*. New York: Scribner.
46. Monsees, Linda, and Daniel Lambach. 2022. 'Digital Sovereignty, Geopolitical Imaginaries, and the Reproduction of European Identity'. *European Security* 31(3):377–94. doi: 10.1080/09662839.2022.2101883.
47. Munteanu, Bogdan. 2024. 'The Policies of the Green Industrial Transition from Geopolitical Viewpoints and Their Potential Implications for Goeconomic Fragmentation. A Comparative Approach of EU, USA, and China'. *Romanian Journal of European Affairs*. doi: 10.2139/ssrn.4874381.
48. Nicoli, Francesco, David Van Der Duin, Roel Beetsma, Björn Bremer, Brian Burgoon, Theresa Kuhn, Maurits J. Meijers, and Anniek De Ruijter. 2024. 'Closer during Crises? European Identity during the COVID-19 Pandemic and the Russian Invasion of Ukraine'. *Journal of European Public Policy* 31(10):3066–92. doi: 10.1080/13501763.2024.2319346.
49. Palladino, Nicola. 2023. 'The Ambiguity of Digital Sovereignty between Territorialization of the Cyberspace, Extraterritorial Claims and Digital Rights: Analysing Data Transfer Policies in EU, US and China'. *Giganet Annual Symposium* (Conference paper).
50. Pascu, Ioan Mircea, and Olga R. Chiriac. 2021. 'On EU Strategic Autonomy: EU-NATO-US Cooperation in an Era of Renewed Great Power Competition'. *Europolity* 15(1).
51. Perarnaud, Clement, and Julien Rossi. 2024. 'The EU and Internet Standards – Beyond the Spin, a Strategic Turn?' *Journal of European Public Policy* 31(8):2175–99. doi: 10.1080/13501763.2023.2251036.
52. Pickel, Andreas. 2022. 'Introduction'. in *Handbook of economic nationalism*, edited by A. Pickel. Cheltenham, UK ; Northampton, MA, USA: Edward Elgar Publishing.
53. Pizzul, Dario, and Michele Veneziano. 2024. 'Digital Sovereignty or Sovereignism? Investigating the Political Discourse on Digital Contact Tracing Apps in France'. *Information, Communication & Society* 27(5):1008–24. doi: 10.1080/1369118X.2023.2232840.
54. Pohle, Julia, Riccardo Nanni, and Mauro Santaniello. 2024. 'Unthinking Digital Sovereignty: A Critical Reflection on Origins, Objectives, and Practices'. *Policy & Internet* 16(4):666–71. doi: 10.1002/poi3.437.
55. Roberts, Huw. 2024. 'Digital Sovereignty and Artificial Intelligence: A Normative Approach'. *Ethics and Information Technology* 26(4):70. doi: 10.1007/s10676-024-09810-5.
56. Rodrik, Dani. 2023. 'On Productivism'. London.
57. Rone, Julia. 2024. '"The Sovereign Cloud" in Europe: Diverging Nation State Preferences and Disputed Institutional Competences in the Context of Limited Technological Capabilities'. *Journal of European Public Policy* 1–27. doi: 10.1080/13501763.2024.2348618.
58. Schimmelfennig, Frank. 2024. 'Crisis and Polity Formation in the European Union'. *Journal of European Public Policy* 31(10):3396–3420. doi: 10.1080/13501763.2024.2313107.

59. Schmidt, Vivien. 2010. 'Taking Ideas and Discourse Seriously: Explaining Change through Discursive Institutionalism as the Fourth "New Institutionalism"'. *European Political Science Review* 2(01). doi: 10.1017/S175577390999021X.
60. Schmitz, Luuk, and Timo Seidl. 2023. 'As Open as Possible, as Autonomous as Necessary: Understanding the Rise of Open Strategic Autonomy in EU Trade Policy'. *JCMS: Journal of Common Market Studies* 61(3):834–52. doi: 10.1111/jcms.13428.
61. Schneider, Etienne. 2023. 'Germany's Industrial Strategy 2030, EU Competition Policy and the Crisis of New Constitutionalism. (Geo-)Political Economy of a Contested Paradigm Shift'. *New Political Economy* 28(2):241–58. doi: 10.1080/13563467.2022.2091535.
62. Schramm, Lucas, Ulrich Krotz, and Bruno De Witte. 2022. 'Building "Next Generation" after the Pandemic: The Implementation and Implications of the EU Covid Recovery Plan'. *JCMS: Journal of Common Market Studies* 60(S1):114–24. doi: 10.1111/jcms.13375.
63. Seidl, Timo, and Luuk Schmitz. 2024. 'Moving on to Not Fall behind? Technological Sovereignty and the "Geo-Dirigiste" Turn in EU Industrial Policy'. *Journal of European Public Policy* 31(8):2147–74. doi: 10.1080/13501763.2023.2248204.
64. Srivastava, Swati, and Justin Bullock. 2024. 'AI, Global Governance, and Digital Sovereignty'.
65. Weber, Gesine. 2025. 'Europe's Transatlantic China Challenge'. *European View*.
66. Wenzelburger, Georg, and Pascal D. König. 2024. 'Sending Signals or Building Bridges? Digital Sovereignty in EU Communicative and Co-Ordinative Discourse'. *JCMS: Journal of Common Market Studies* jcms.13638. doi: 10.1111/jcms.13638.
67. White, Jonathan. 2019. *Politics of Last Resort: Governing by Emergency in the European Union*. 1st ed. Oxford University Press Oxford.
68. Wigger, Angela. 2019. 'The New EU Industrial Policy: Authoritarian Neoliberal Structural Adjustment and the Case for Alternatives'. *Globalizations* 16(3):353–69. doi: 10.1080/14747731.2018.1502496.
69. Winkler, Stephanie Christine. 2023. 'Strategic Competition and US–China Relations: A Conceptual Analysis'. *The Chinese Journal of International Politics* 16(3):333–56. doi: 10.1093/cjip/poad011.
70. Zeitlin, Jonathan, and Francesco Nicoli, eds. 2021. *The European Union beyond the Polycrisis? Integration and Politicization in an Age of Shifting Cleavages*. First issued in paperback. London New York: Routledge, Taylor & Francis Group.